

ÓRAVÁZLAT

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom - fogalmazás

Évfolyam: 4. osztály

A hír témakör – ÁLHÍR vagy VALÓDI? Honnan tudhatom

1. Bevezetés: A hírrel kapcsolatos ismeretek ismétlése.
2. Hírként olvasom fel A nagy Holdátverés című cikk részletét. 42. oldal 2. hasáb
3. sortól „... a híres csillagász Sir Hershel egy különleges teleszkóppal...
Bemutatom a tudós képét https://hu.wikipedia.org/wiki/John_Herschel
3. Vélemények meghallgatása – Igaz vagy hamis ez a hír szerintetek?
Az osztály egyik oldalán állnak, akik szerint igaz, a másikon, akik szerint nem.
Érveket mondanak, hogy miért gondolják.
4. Kivetítem a képet is a Szitakötőből, majd megkérdem, hogy változott-e valakinek a véleménye.
5. A cím bemutatása – Most mit gondoltok?
6. A teljes cikk megismerése
7. Problémafelvetés: Honnan tudhatjuk meg, hogy hiteles, igaz hírrel van-e dolgunk?
8. Bűvösölgy Médiaértés-oktató Központ anyagainak megismerése
Álhírek, hírek valóságának ellenőrzése
[Fénykép is van róla? Attól nem biztos, hogy igaz!](#)
[Honnan tudjuk, hogy egy híroldal megbízható-e?](#)
9. Páros munka: Mondj egy hírt (vagy álhírt)!

Melléklet: PPT

Forrás: <https://buvosvolgy.hu/>

[Fénykép is van róla? Attól nem biztos, hogy igaz!](#)

[Honnan tudjuk, hogy egy híroldal megbízható-e?](#)

Liget

Szitakötő

Ez meg mit keres itt?

Mi és ők

Marsa és az űrlény

Idegen, mégis ismerős

Nézzük együtt...

Sandro Botticelli képeit!

Álcázás

Aránytalanság

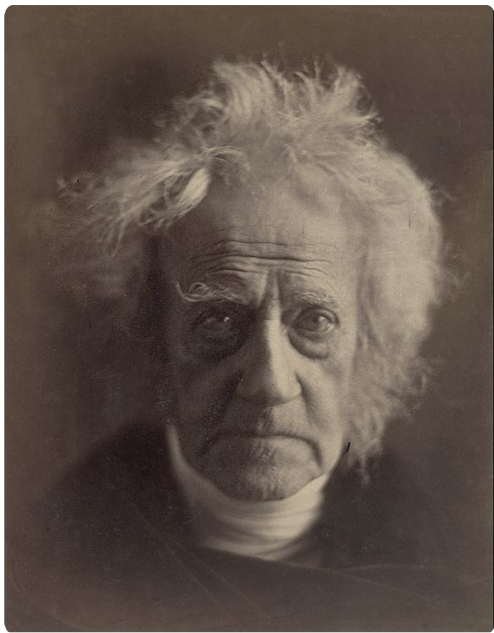
Az űrbódé

Erős jelszó

61

a kíváncsi gyerekek folyóirata

Szitakötő 61.

Élet a Holdon

https://hu.wikipedia.org/wiki/John_Herschel

Herschel szuper-teleszkópjával elvarázsolt világra talált. A holdkráterek között óceánok hullámsanak, növényzet burjánzik, kristályok nőnek ki a földből. Hatrészes cikksorozatban, hat egymást követő napon számoltak be az egyre fantasztikusabb részletekről.

Mit gondolsz?

[A kép forrása: https://buvosvolgy.hu/tudastar/cikk/Hogyan csap be minket az agyunk](https://buvosvolgy.hu/tudastar/cikk/Hogyan_csap_be_minket_az_agyunk)

Kép is van róla

Szitakötő 61. 42-43. oldal

A címe:

Szitakötő 61. 42-43. oldal

A nagy Hold-átverés

Az emberiség mindig is vágyott az ismeretlen felfedezésére. A 19. századra a Föld térképén alig maradtak fehér foltok, a felfedezők figyelme így a világűr felé fordult. A tudósok már ekkor sokat foglalkoztak a földönkívüli élettel. Egy brit tiszteletes, Thomas Dick elképesztő hírnévre tett szert azzal, hogy megbecsülte a többi bolygón élő értelmes fajok számát, majd ebből kiszámolta a Naprendszer népességét. A művészetben is megjelentek az első űrutazós történetek.

Edgar Allan Poe (ejtsd: edgár elen pó) amerikai író és költő sok modern műfaj, például a krimi, thriller, horror, sőt a sci-fi születésénél kulcsszerepet játszott. 1835-ben írt művének hősei léghajóval utaznak a Holdra, hogy éveket töltsenek az ott élőkkal.

Valószínűleg ez ihlette meg egy akkoriban rosszul fogyó napilap újságíróit. Két hónappal Poe történetének megjelenése után óriási szenzációt harangoztak be: ők írnak először a nagy felfedezésről. A cikkben egy jó nevű angol tudományos folyóiratra hivatkoztak. A folyóirat valójában pár évvel korábban megszűnt, de mit tudhatták ezt a hozzá nem értő olvasók?

Egy kitalált tudós, Dr. Grant [ejtsd: grent] nevének cikksorozatát jelentettek meg, amely szerint a híres csillagász, Sir Herschel [ejtsd: szór hörsel] egy különleges teleszkóppal holdbéli életet fedezett fel, mikor afrikai expedícióján az eget kémlelte. Sir Herschel valóban létezett, és valóban járt Afrikában. A neve, akárcsak az angol tudományos folyóiraté, alátámasztotta

az újságírók hitelességét. A napilap szerint Herschel szuper-teleszkópjával elvarázsolt világra talált. A holdkráterek között óceánok hullámanak, növényzet burjánzik, kristályok nőnek ki a földből. Hatrészes cikksorozatban, hat egymást követő napon számoltak be az egyre fantasztikusabb részletekről. Dr. Grant Herschel kutatótársaként mutatkozott be. Elmesélte, hogy a buja virágok után állatokat is felfedeztek. Hogy a Holdon bölénycsordák vonulnak, és unikornisok repkednek. Hogy kétlábú, fark nélküli hódok törzseit figyelték meg, akik a kunyhóikból

bodorodó füst miatt feltételezhetően ismerik a tüzet. Emellett rézvörös szőrű denevére emberek felsőbbrendű fajára bukkantak egy vörös hegyektől övezett völgyben. A cikksorozat csúcspontja az elhagyatott Zafirtemplom leírása volt, amelynek kupolája tűz nyaldosta rézgömbre emlékeztetett. Dr. Grant még találgatásokba is bocsátkozott: vajon mit jelképez a templom? Hajdani katasztrófát? Talán efféle katasztrófa a mi Földünkkel is megtörténhet?

Bár Sir Herschel tagadta, hogy írt volna efféle tanulmányt, a cikksorozat elképesztő port kavart. Maguk az újságírók is meglepődtek. Nemcsak eredeti céljukat érték el, megsokszorozva az újság eladási számait. A valódi tudományos élet is felfigyelt rájuk. Az egyik világhírű amerikai egyetem kutatókat küldött a napilap szerkesztőségébe, hogy megszerezzék az angol tudományos folyóirat eredeti közléseit. Senkiben fel sem merült, hogy a szenzáció csak egy nagy átverés.

A cikksorozat augusztus 25-én indult. Szeptember 16-án az újságírók önként beismerték, hogy megtréfálták olvasóikat, ám Sir Herschelt még éveket zaklatták az olvasók a holdkutató további részletei után érdeklődve. Az újságírók tréfájukkal az emberi hiszékenységre is felhívták a figyelmet.

HÍR – ÁLHÍR? Honnan tudhatod?

- Irány a Búvösvölgy!

búvösvölgy

MÉDIAÉRTÉS-
OKTATÓ KÖZPONT

Fénykép is van róla!

Attól nem biztos, hogy igaz!

<https://vicclap.hu/pic/fake/6946/Kutyus.html>

1. MINDEN OK!

A fotó eredeti, és a kapcsolt magyarázat is stimmel.

Közvetlenül a strand mellett szállnak le a gépek ezen a reptéren. Tényleg?

<http://www.urbanlegends.hu/wp-content/uploads/AirlinersNetPhoto1.jpg>

Igen, St. Maarten szigetén valóban egy strand mellett érkeznek és indulnak a repülők.

<http://www.urbanlegends.hu/wp-content/uploads/AirlinersNetPhoto1.jpg>

2. VALAMI NINCS RENDBEN A TÁLALÁSSAL

A fotóval nincs gond, csak épp nem az van rajta, mint amit a szöveg állít.

Oroszország északi részén mindennaposak a jegesmedvék a városban. Tényleg?

<https://www.snopes.com/tachyon/2018/11/polarbearbus.jpg>

Nem, ez a jegesmedve nem igazi, csak környezetvédelmi aktivisták öltöztek be.

<https://media.snopes.com/2018/11/polarbearbus.jpg>

3. KAMU KÉPPEL HITELESÍTENEK

Egy valós sztorit hamisított képpel próbálnak látványossá, valószínűvé tenni.

Több mint 100 év után újra hó esett Egyiptomban. Tényleg?

http://www.urbanlegends.hu/wp-content/uploads/egyiptom_ho_112.jpg

2013-ban tényleg esett hó Egyiptomban, de azért nem annyi, hogy befedte volna a piramisokat.

http://www.urbanlegends.hu/wp-content/uploads/egyiptom_ho_112.jpg

4. SEMMI SEM STIMMEL

Sem a fotó nem eredeti, sem a magyarázat nem állja meg a helyét.

Az elefánt az ormányában viszi át az úton az elfáradt kisoroszlánt. Tényleg?

<https://www.snopes.com/tachyon/2018/09/elephantfb.jpg>

Nem, a módosított fotó eredetileg április elsejei tréfa volt.

<https://media.snopes.com/2018/09/elephantfb.jpg>

Mik azok az álhírek?

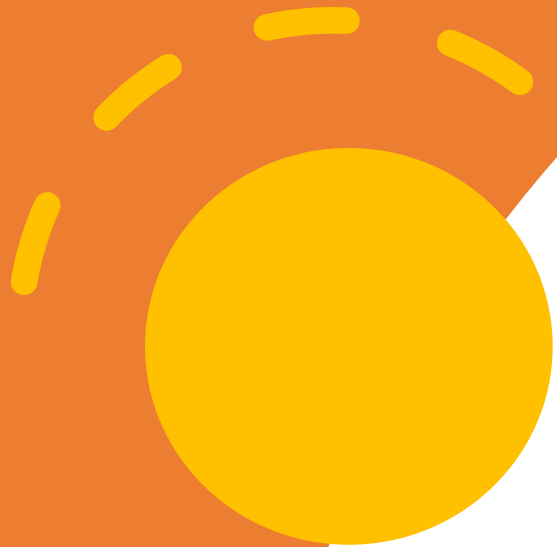
*Az álhír (fake news) kifejezést napjainkban többfajta **meztévesztő, félrevezető tartalomra** is alkalmazzák. Infografikánk a legfontosabb típusokat mutatja, a mögöttük álló motivációkkal együtt.*

Hitelesség ellenőrzése

---

*Az internet tele van álhírekkel, félinformációkkal,
kamu képekkel és elfogult szövegekkel.
Az alábbi szempontok segíthetnek az információk ellenőrzésében.*

Mondj egy hírt!

IGAZ – HAMIS?